

DROGAREN AURKAKO GERRAREN IZENEAN

Rodrigo Duterte presidenteak zin egin zuen Filipinetako txoko guztiak “garbituko” zituela. Esan eta egin. Droga kontsumitzeaz eta saltzeaz susmagarri ziren 12.500 pertsona hil dituzte jada indar paramilitarrek.

Ane Irazabal Elkorobarrutia

@Anelrazabal

ARGAZKIAK: COSIMO CARIDI

Manilako kaleak ez dira lehen bezain abegitsuak. Ez, behintzat, kalean bizi direnekin. Duela urte eta erditik nekez ikus daiteke espaloietan edo izkina ez-kutuetan lo egiten duen herritarrik. Manilako kaleetan beldurra zabaldu da. Izua. “Imajinatu plaza baten erdian zaudela, bat-batean gizon ezezagunak agertzen direla eta tiroz hiltzen zaituztela. Poliziak ez du ezer egingo gertatutakoa ikertzeko, drogen inguruko afera bat delakoan itxiko du kontua. Hori da nire

anaiari gertatu zitzaiona”. Hilketaren aurrean, Imeldak ez daki zer egin. Anaia hil zutenetik bi hilabete igaro dira eta ez dauka ehorzketa ordaintzeko dirurik. Imelda eta bere familia Manila kanpoaldean bizi dira. Han, emakume eta haur aurpegia ditu pobreak. “Hilketza kalearen erdian jarri dut eta ehorzketarako laguntza eskatzen hasi naiz”, azaldu du lotsatuta Imeldak. Bizilagunek bertasunez erantzun diote eta karta-jokoan hasi dira dirua biltzeko.

Filipinetan izen propioa dauka drogaren aurkako gerrak: Oplan tokhang. Urte eta erdi igaro da Rodrigo Duterte presidenteak *shabu* edo metanfetanaren kontrako gurutzada hasi zuenetik. Orduetik, 12.500 indarkeriazko heriotza zenbatu dira kaleetan. Gehienak legez kanpoko exekuzioak dira, poliziak edo ordaindutako hiltzaileek egindakoak. Presidenteak harrotasunez defendatzen ditu: “Nire agindua da hiltzera tiro egiteko. Ez naute arduratzen giza eskubideek.

» **EDWIN, DROGA SALTZAILEA:**
 “Narko-estatuan bizi gara. Dutertek ez du ezer egin benetako trafikatzailen aurka borrokatzeko, metanfetaminaren salerosketarekin aberastu diren enpresariak harrapatzeko”

Kaka zaharra adina inporta zait zer esaten duten. Drogen aurkako gerra da hau”.

Lider zigortzailea

Hedabideek “Asiako Donald Trump” baitailatu dute Duterte. Haren tonu drakoniarrak, lohi eta erasokorrak antz handia dauka Ameriketako Estatu Batuetako presidentearen jarrerarekin. Filipinetako gobernuburuak ondo baino hobeto ezagutzen du legaltasunaren eta ilegal izatearen arteko marra fina. Izan ere, fiskala izan da eta 22 urtez Davao hiriko alkatea. Dutertek agindu bitartean, Filipinetako hiririk arriskutsuena izatetik seguruena eta garbiena izatera pasa zen Davao. Zehar-ondorioa: hirian ezaguna zen “heriotzaren eskuadroia” talde paramilitarrak 1.400 lagun hil zituen, tartean drogazaleak, kazetariak eta oposizioko kideak. Eskuadroiko bi kide ohik salatu dute Duterteren aginduak jarraitzen zituztela, baina justiziak ez du inoiz frogatzerik izan presidentearen eta talde paramilitarraren arteko harremana.

Edonola ere, Duterte indar handiarekin aurkeztu zen 2016ko hauteskunde orokorretara, “etxean egindakoa herrialde osora zabaltzeko asmoz”. Ez zen faberitosa eta ez zuen bozak irabazteko esperantzarik. Baina herritarrak nazkatuta zeuden klase politiko ustelarekin, hain zuzen, hamarkada luzez herrialdea gidatu zuten betiko familiekin. Hautesleek Manilako botere politikotik kanpo zegoen aurpegia aukeratu zuten.

Filipinetako presidentek lotsarik gabe onartu du opiazoeokiko menpekotasuna izan duela eta horrek min handia eragin diola. Hortik datorkio, agian, shabuaren kontrako obsesioa. Izan ere,

drogaren aurkako gerrak kutsu sadikoa du hasieratik. Dutertek gustuko du lider odoltsu eta krudelaren irudia elikatzea. Zaila da esan dituen basakerien artean hierarkia bat sortzea: “Hitlerrek hiru milioi judu hil zituen. Filipinetan hiru milioi drogazale daude, pozik sarraskituko nituzke guztiak” edo “drogazaleak hil ditut, polizia erakusteko beraiek ere berdina egiteko gai direla” dira haren esaldi polemikoetako batzuk.

Negozio handia

Inork ez du zalantzan jartzen shabua arazo larria dela Filipinetan. Dosi batek 50 zentimo balio du eta Osasun Ministerioak eskainitako datuen arabera hiru milioi herritarrek kontsumitzen dute. Halere, metanfetamina ez da gozamenarako erabiltzen. Mutil gazteek, txiroek eta eskulan gogorak egiten dituztenek kontsumitzen dute gehienez. Shabua lan orduetan aktibo mantentzen laguntzen duen droga da eta oso erabilia eskulangileen eta *jeepney* (autobus kolektibo) zein taxi gidarien artean.

Geografiak zeresan handia du Filipinen eta metanfetaminaren arteko harreman estuan. Izan ere, shabua produzitzeko beharrezkoa den osagaia, pseudoefedrina, fabrikatzen duen lehen herrialdea Txina da. Asia hegoaldeko oihanak, gainera, paraje aproposa dira laborategiak eraikitzeko eta droga sortzeko. Filipinetan 7.641 irla daude eta eremu askotan ez da inor bizi. Beharbada horregatik, Filipinetan ondoko herrialdeetan baino legedi malguagoa dute drogari dagokionean.

Dudarik ez dago estatuko estamentu asko aberastu direla metanfetaminak

eragin duen ekonomia paraleloarekin. 2016ko hauteskundeetan atarian, adibidez, drogen aurkako indar bereziek salatu zuten hautagai nagusiek Txinako enpresari haien diru-laguntza jaso zutela bozetara aurkezteko. Are gehiago, Quezom hiriko alkatea kartzelara bidali zuten bertako anbulantziak metanfetamina garraiatzeko erabiltzen zituelako. Txinatik ekarritako furgonetak ziren.

“Gehiegi dakit”

Edwin (izen faltsua) metanfetamina saltzailea izan zen urte luzez. Gameluak Manilako hainbat auzotako drogen salerosketa kontrolatzen zuen bi polizien laguntzarekin. Egun, ordea, ezkutatuta bizi da. Edwinek uste du bi poliziek hil egin nahi dutela. “Gehiegi dakit”, adierazi du hotel bateko logelan gordeta. “Dutertek drogen aurkako gerra hasi zuenean shabuaren negozioan zipriztinduta zeudenen zerrenda bat egitera derrigortu zuen polizia. Ideia zen piramidearen mailarik baxuena harrapatzea, alegia, metanfetaminaren kontsumitzaileak eta saltzaileak”, azaldu du burua berokiaz estalita. “Baina drogen negozioan sartuta zeuden poliziak beldurtu egin ziren, haien gameluek gehiegi hitz egingo zituztelakoan. Hala, hiltzaileak kontratatu zituzten arrastorik ez uzteko”. Edwinen hitzetan, arazoa ez da kontsumitzailearena edo gamelu arruntarena; shabua produzitzen duenarena baizik: “Narko-estatuan bizi gara. Dutertek ez du ezer egin benetako trafikatzailen aurka borrokatzeko, batez ere, metanfetaminaren salerosketarekin aberastu diren enpresari edo talde handiak harrapatzeko”.

Datuek arrazoa ematen diote. Drogaren aurkako gerra delakoagatik hildako gehienak kontsumitzaile arruntak dira, auzo xumeetako gazteak. Beste asko zeharkako biktimen zerrendan daude. Toki okerrean une okerrean egoteagatik hil dituzte. Eta hala ere, presidentearen ospeak gora egin du filipinarren artean. Hedabideek publikatu dituzten azken inkestek diote herritarren %85ak babesten duela bere kanpaina odoltsua. Presidentearen jarraitzaileak astero bazen dira haren alde egindako kontzertuetan. “Adore handia behar da drogari gerra deklaratzeko eta Filipinetako umeei etorkizun hobea eskaintzeko. Duterterez ez da beste politikariak bezalakoak. Zin egindakoa betetzen du eta ez du eroskeriarik onartzen”, dio Mocha Uson pop abeslari famatuak.

Beldur isildua

Ekintzaile politikoak izututa daude presidentearekin. Robert Reyes apaiz frantziskotarrak Ferdinand Marcosen diktaduraren aurka borrokatu zuen eta erbestean bizi izan zen urte luzez. Filipinetara itzultzean heriotza-zigorra kentzeko kanpainari ekin zion eta 2007an lortu zuen bere helburua. Halere, egungo egoera oso arduragarria dela iruditzen zaio: “Hau ez da drogaren aurkako gerra, pobreen kontrako ehiza baizik”. Reyesen esanetan, presidentearen diskurtsoa klasista bezain arriskutsua da. “Funtsean zera da esaten duena: drogazaleek kaleak zikintzen dituzte, itsusi geratzen da eta horregatik bistatik kendu behar dira. Estetika kontua da”. Apaiz frantziskotarrak uste du akats handia dela Duterteren komentarioak txantxa-

Ezkerrean, Duterteren aldeko kanpaina. Eskuinean, Robert Reyes: “Duterteren errepresio-politika ez da drogaren aurkako gerrarekin amaituko. Hasieran drogazaleen aurka egin du, baina gero oposizioko ahots guztiak isiltzen saiatuko da”.

tzat hartzea, alegia presidentea zorotzat jotzea. “Duterteren errepresio-politika ez da drogaren aurkako gerrarekin amaituko. Hasieran drogazaleen aurka egin du, baina gero oposizioko ahots guztiak isiltzen saiatuko da”.

Beldurra ez da nolana hiko. Milaka shabu kontsumitzailek eta saltzailek haien buruak salatu dituzte hilko dituzten beldur. Damutzen direnek errehabilitazio zentroetan izena ematen dute. Helburua da metanfetaminarekiko menpekotasuna kontrolatzea eta handik “garbi” ateratzea. Metodoak nahiko gogorak dira, ordea. “Zigor-gelatan sartzen gaituzte eta hasierako eguntan ezin gara handik atera”, adierazi du Mark gazteak. Shabu saltzaile ohia bizirik atera zen haren kontrako tiroketatik. “Nire bila etorri ziren eta etxeko leihotik salto egin nuen. Hurrengo egunean errehabilitazio zentro batera joan nintzen bi aldiz pentsatu gabe”. Orain garbi dago eta laster etxera itzuliko da, baina ez da seguru sentitzen. “Heriotzaren mamua garondoan sentitzen dut”. Errehabilitazio programa da, agian, drogaren aurkako gerraren baitan Filipinetako presidentearak erakutsi duen gizatasun keinu bakarra. Hiltzailea edo salbatzailea? Dutertek berak argi dauka: “Agian historiak presidente ankertzat gogoratuko nau, baina ez zait axola”. ■

Guikuri
01138 Murua (Araba)
info@guikuri.com
www.guikuri.com
Telefonoak:
945 464 084
615 782 323 / 685 737 210

**Benetako
aitzinako ogia**

© 943 450 966
Ubarburu pasealekua, 113
Astigarraga (Gipuzkoa)